

Sibelius-Akatemian sinfonia- orkesteri & Antony Hermus: Harpun taikaa

Antony Hermus, kapellimestari
Anna-Helena Hamann, harppu

1.11.2025, klo 16:00
Helsingin Musiikkitalon Konserttisali



X SIBELIUS ACADEMY

Ohjelma

Richard Strauss (1864-1949):
Alkusoitto ja tanssikohtaus oopperasta Ariadne auf Naxos op. 60

Reinhold Glière (1875-1956):
Harppukonsertto op. 74

1. Allegro moderato
2. Tema con variazioni
3. Allegro giocoso

Väliaika

Ludwig van Beethoven (1770-1827):
Sinfonia nro 4 B-duuri op. 60

1. Adagio – Allegro vivace
2. Adagio
3. Scherzo: Allegro vivace – Trio: un poco meno allegro
4. Allegro ma non troppo

Konsertin kesto: 1 tunti 40 minuuttia

Teosesittelyt

Richard Strauss: Alkusoitto ja tanssikohtaus oopperasta Ariadne auf Naxos op. 60

Luotuaan maineensa oopperasäveltäjänä 1900-luvun alussa Salomen (1905) ja Elektran (1908) antiikkisilla tragedioilla, Richard Strauss (1864-1949) muutti suuntaa ja yhdisti Ruusutarissa vuonna 1910 Mozartin viehkeyden ja wieniläissalonkien sukupuolikisailun wienervalssin keinahteluun.

Ariadne Naksos-saarella -oopperan ensimmäinen versio valmistui vuonna 1912 ja yksinäytöksistä teosta oli tarkoitus esittää yhdessä Molièren Porvari aatelismiehenä -komedian kanssa. Hanke osoittautui kuitenkin liian raskaaksi ja niinpä Strauss ja Hoffmanstahl laativat oopperasta vuonna 1916 version, joka soveltui esitettäväksi omana kokonaisuutenaan.

Ariadne auf Naxosin op. 60 orkesterikoneisto on kevyt, täydennettynä mm. pianolla ja harmonilla. Reaaliaikaista Prologia seuraa varsinainen ooppera, kertomus Theseus-sankarin Naksos-saarelle hylkäämästä Ariadnesta. Kuningattaren suru ja ikävöinti kuvastuvat pienimuotoisesta, kromaattisesti huokaillevasta alkusoitosta. Klarinetin ja sellon sooloista huokuu ylevä melodisuus ja harmonia, joka alkusoiton lopulla väistyy orkesterin intohimoisen aaltoilun tieltä. Viime tahdeilla palaa alakuloinen yksinäisyys.

Vähän myöhemmin Ariadnea ilmaantuu lohduttamaan kuviolautähti Zerbinetta ja hänen miehinen 'entouragensa' (Harlekiini, Scaramuccio, Truffaldino ja Brighella). Heidän kevytmielinen vihjailunsa ei jalosukuista kuningatarta juuri huvita, mutta tanssikohtauksessa ainakin Zerbinettalla on hauskaa. Kavaljeerit

yltyvät hilpeästi hyppelävässä tanssissaan ylistämään kilpaa Zerbinettaa, eivätkä huomaa Ariadnen vetäytyneen luolaansa – tai Zerbinettan häipyvän paikalta Harlekiinin kainalossa.

Reinhold Glière: Harppukonsertto op. 74

Kiovassa syntynyt Reinhold Morisovits Glière (1875-1956) on pidettävä ennen muuta ukrainalaisena säveltäjänä, vaikka hänen sukujuurensa olivat saksalaisia ja pääasiallinen työura Moskovassa. Valmistuttuaan Moskovan konservatoriosta hän sai vuonna 1902 kesäoppilaikseen kaksi nuorta säveltäjäpoikaa, Sergei Prokofjevin ja Nikolai Mjaskovskin.

Glière selviytyi hämmästyttävän ehjänä historian myrskyissä. Hän säilytti myöhäisromantiikkaan perustuvan tyylinsä huolimatta sodista ja kumouksista, eikä joutunut ahdinkoon neuvostojen kulttuuritaistoissakaan. Glièren pääteokset ovat kolme komeasti orkestroitua ja ohjelmallista sinfoniaa, jotka syntyivät uran alkutaipaleella (1900-1911). Konserttoja syntyi tavanomaisten pianon tai viulun sijaan selolle, käyrätorvelle, koloratuurisopraanolle ja harpulle. Vuonna 1938 valmistui yhteistyössä harpputaiteilija Ksenia Erdelin kanssa konsertto harpulle op. 74. Glière ehdotti Erdelin merkitsemistä teoksen toiseksi säveltäjäksi, mutta harpisti kieltäytyi.

Ensimmäinen osa (Moderato) alkaa harpun arpeggioilla, joilla enkelten soitin tuo esiin taivaallispoettisen luonteensa. Glièren musiikki on melodista, elegantin viihteellisesti soitinnettua ja romanttisuudessaankin kiihкотonta. Musiikissa ei ole jälkiä Stalinin ajan synkkyydestä tai sisäisestä paineista, vaan Glière kehystää harppusoolon rennosti tunteikkaalla orkesterinkäsittelyllä. Vaikutelma solistisesta itsenäisyydestä terävöityy laajassa kadenssissa, jossa Erdelin kädenjälki kuuluu vahvana. Osan loppukertauksessa Glière muuntelee tehokkaasti orkesteriosuutta.

Muuntelu on avain myös hitaaseen osaan (Andante con variazioni). Harppu esittelee yksinkertaisen ja haikean teeman, mutta osa leppeään nostalgisista variaatioista on jätetty kokonaan orkesterille. Soolosoittimen hienostuneen käsittelyn ohella voi panna merkille jälleen harkitusti viihteelliset kosketukset, jotka sulautuvat hyvin surumieliseen perusvireeseen.

Finaali (Allegro giocoso) on nimensä mukaisesti iloinen, mutta ei kovin riehakkaalla tavalla. Harppuosuudesta suuri osa on asteikoista ja murtosoinnuista koostuvaa filigraanityötä, mutta läpikuultavaksi sommiteltu soitinnus jättää sille aina huomaa-
vaisesti tilaa. Loppuhuipennuksen täydentävät harpun viuhuvat glissandot.

Ludwig van Beethoven: Sinfonia nro 4 B-duuri op. 60

Moni tuntui odottaneen 1800-luvun alun radikaalien avausten jälkeen Ludwig van Beethovenilta (1770-1827) yhtä rajua jatkoa. Klassishenkinen ja ulkoista draamaa karttava neljäs sinfonia tuntuikin ensi alkuun askeleelta taakse päin. Robert Schumann kirjoitti ”hennosta kreikkalaisesta kaunottaresta kahden muinaisnorjalaisen jättiläisen välissä”, viitaten sekä kolmanteen (Eroica-) että viidenteen (”Kohtalo”-) sinfoniaan.

Vuonna 1806 Beethoven eli kiihkeintä luomiskauttaan ja Wien poti Napoleonin sotien seurauksena pula-aikaa. Kaupungin aristokraatit olivat maanpaossa ja viimeinen omaa orkesteria ylläpitävä ylimys, kreivi von Oppersdorff, kutsui Beethovenin residenssiinsä Sleesiaan. Kreivin orkesteri esitti säveltäjän toisen sinfonian ja Beethoven jätti viidennen sinfonian luonnokset kesken kirjoittaakseen mesenaatilleen pienimuotoisemman, yksityisen orkesterin voimavaroja vastaavan sinfonian.

Käytännölliset seikat selittävät siis mittakaavan, mutta neljäs sinfonia ei muilta osin suinkaan ole sellainen diminutiivinen

ja ”taivaallisen suloinen” (Berlioz) pikku sinfonia, jollaiseksi romantikot leimasivat. Kun ympäröivät teokset julistavat uutta taiteellista ajattelua, Beethoven on neljännessä sinfoniassa hionut koneistonsa uuteen uskoon kätkemällä tarkoituksensa. Samalla hän tuli osoittaneeksi sukulaisuutensa opettajaansa, edeltäjänsä ja kreivi Oppersdorffin suosikkisäveltäjään Joseph Haydnin.

Neljännessä sinfoniassa Beethoven vapauttaa liikkeen, rytmisen motoriikan teoksensa kantavaksi voimaksi. Tuo voima esiintyy sinfoniassa usein salaperäisenä, lähes mystisenä taustatekijänä, kohotahtisissa liikkeellelähdoissä, patarumpujen omapäisinä iskuina ja lukuisina harhautusliikkeinä, joita varsinkin finaali on täynnä.

Perusjännitteen Beethoven luo ensimmäisen osan hitaassa johdannossa (Adagio), jonka yksinäiset äänet, pitkät sävelet ja toistuvat staccato-nuotit tuntuvat leijailevan umpimielisessä tyhjiössä. Weberin mukaan tämä hidas johdanto oli varmin merkki siitä, että säveltäjä oli kypsä hullujenhuoneeseen: minuuttikaupalla samojen sävelien pyörittelyä ilman näkyvää päämäärää.

Kuten myöhemmin seitsemännessä sinfoniassa, tämä alkutila on ladattu täyteen rytmistä energiaa, joka purkautuu lähes väkivaltaisesti esiin Allegro-jaksossa. Kehittelyjakso on entistä laajempi ja Beethoven osaa pitää yllä kuulijan epävarmuutta – irti lasketut voimat tuntuvat temmeltävän ilman minkäänlaista kontrollia.

Hämmästyttävän uutuus tulee osan lopulla, ennen laajennettua ja voitonriemuista kertausta, Berliozin kuvaamana: ”Tämä ihmeellinen crescendo on taidokkaimmin luotuja oivalluksia mitä musiikissa tunnetaan...alkaen mezzoforte, kadotakseen pianissimoissa häilyviin sointuihin ja hämäriin väreihin, ilmestyäkseen määrätietoisempina sointuina ja purkautuakseen lopulta koko-

naan kehittelyä verhonneen pilven takaa. Tätä voisi verrata rauhallisena virtaavaan jokeen, joka katoaa yllättäen maan alle, syöksykseen sieltä esiin komeana vesiputouksena.”

Yksinkertainen rytmiaihe toimii myös hitaan osan (Adagio) johtolankana ja tyyntä tunnelmaa sävyttää jälleen outo salaperäisyys. Rondomuoto vierittää kuulijan editse useita sävelaiheita, joista esiin nousevat klarinetin yksinäiset soolot ja käyrätorven kutsut, erityisesti sen johtaessa arvokkaasti tietä osan koodaan.

Scherzo (Allegro vivace) on ensimmäinen, jossa Beethoven määrää väli- eli triojakson kerrattavaksi. Oikukkaasti ryntäävä ja sätkivästi rytmitetty päätaite on juhlallisen riehakas, triotaite on levollisempi, kuitenkin vain hieman hitaampi (un poco meno allegro). Siinä puhaltimet ja jouset huhuilevat toisiaan onnellisessa luonnontunnelmassa. Jaksojen kertautuminen tuntuu pakottavan osan ikiliikkujamaiseen kiertoliikkeeseen, jonka Beethoven keskeyttää itsevaltaisesti osan koodassa valekertauksella, jossa käyrätorvet puhaltavat komeasti osan päätökseen.

Omalaatuiset rytmit ja kepposmieliala hallitsevat finaalia (Allegro ma non troppo), nyt ilmeisen iloisessa ja vapautuneessa hengessä. Jos jonkinlainen konsensus sinfoniaa hallitsevien voimien välillä onkin saavutettu, oikkuja ja ansoja riittää niin kuulijoiden kuin soittajienkin pään menoksi yllättävissä sävelvaihdoksissa, sivuteemoissa, sekä alastomiksi jätetyissä klarietti- ja fagottisooloissa.

Ja kun orkesterin kärrynpyörät tuntuvat vihdoin taukoavan viimeisessä hidastuksessa, Beethoven näyttää kaapin paikan loppurysäyksellä, joka on yhtä arvaamaton kuin suorasukainenkin.

Teosesittelyt: Antti Häyrynen

Taiteilijat

Antony Hermus, Kapellimestari

Antony Hermus on Belgian kansallisorkesterin ylikapellimestari kauden 2025-26 loppuun saakka. Hän johtaa orkesteria sen kotisalisissa Brysselin BOZARissa, kansainvälisillä kiertueilla sekä Queen Elisabeth -kilpailussa.



Hollannin musiikkielämän johtohahmoihin kuuluva Hermus esiintyy kaikkien maan suurten orkestereiden, kuten Royal Concertgebouw'n, Alankomaiden radion filharmonisen orkesterin, Residentie Orkesterin ja Rotterdamin filharmonisen orkesterin, kanssa. Hän toimi Pohjois-Alankomaiden orkesterin päävierailijana vuosina 2015–2024 ja on nyt orkesterin kunniakapellimestari. Vuosina 2009–2015 hän oli Dessau'n teatterin musiikillinen johtaja, missä hän päätti kautensa kesällä 2015 johtaen ensimmäistä kertaansa Richard Wagnerin Ring-syklin. Myös Dessau'n teatteri myönsi Hermukselle kunniakapellimestarin arvonimen. Hermus on tullut tunnetuksi positiivisesta suhtautumisestaan musiikkiin ja elämään, sekä luontaisesta kyvystään innostaa muusikoita antamaan parhaansa. Hänen draaman taju, selkeä linja ja kirkas näkemyksensä tekevät hänestä menestyksekkään niin oopperataloissa kuin konserttisaleissakin.

Hermus on toiminut Opera Northin päävierailijana vuodesta 2019 lähtien. Tänä kautena hän johti ylistetyn uuden puolinäyttämöversion Verdin Simon Boccanegra -oopperasta Bradford Town Hallissa sekä kiertueella, joka sisälsi

esiintymisen myös Lontoon Southbank Centressä, (kaikkialla saaden kaikilta arvostelijoilta viiden tähden arviot. Viime vuosina hän on johtanut useita kiitettyjä tuotantoja Opera Northissa, muun muassa teokset Tosca, Ariadne auf Naxos, Figaron häät sekä viime kaudella kaksikkoesityksen Cavalleria rusticana/Aleko. Tänä vuonna hän johti myös harvinaisen Martinu'n oopperan Juliette (alkuperäisen ranskankielisen version) Nizzassa, missä teos on sävelletty, saasen yksimieliset kiitokset kriitikoilta. Lisäksi hän johti ensimmäisen esityksen 40 vuoteen Otto Kettingin oopperasta Ithaka Amsterdamin Concertgebouw'ssa Alankomaiden radion filharmonisen orkesterin kanssa arvostetussa Zaterdag Matinee -sarjassa. Hermus on tehnyt laajan uran oopperakapellimestarina eri puolilla Eurooppaa, erityisesti Stuttgartissa, Strasbourgissa, Göteborgissa, Berliinin Komische Operissa, Pariisin oopperan studiossa, Essenissä ja Nederlandse Reisoperassa.

Hermuksen sinfoniset suunnitelmat kaudella 2024/25 sisälsivät paluuesiintymisiä muun muassa orkestereissa Orchestre Philharmonique de Radio France, Residentie Orkest, Auckland Philharmonia, BBC Scottish Symphony, BBC National Orchestra of Wales ja Pohjois-Alankomaiden filharmoninen orkesteri. Lisäksi hän debytoi Vancouverin sinfoniaorkesterin, Bonnin Beethoven-orkesterin, Teneriffan sinfoniaorkesterin ja Puolan radion sinfoniaorkesterin kanssa – ja kaikki ovat jo kutsuneet hänet takaisin. Hän vierailee säännöllisesti myös orkestereiden Royal Philharmonic Orchestra, Orchestre National de Lyon, Tanskan radion sinfoniaorkesteri sekä Orquesta Sinfónica de Galicia kanssa ja on esiintynyt monien muiden merkittävien orkesterien kanssa eri puolilla maailmaa, kuten Philharmonia, Orchestre de la Suisse Romande, Orchestre National de Lille, Strasbourgin filharmoninen orkesteri, Bambergin sinfonikot, Melbournen sinfoniaorkesteri, Oregon Symphony ja Soulin filharmoninen orkesteri.

Ensi vuonna julkaistaan hänen ensimmäinen levytyksensä Belgian kansallisorkesterin kanssa levy-yhtiön La Dolce Volta kanssa: levyllä kuullaan Medtnerin ja Rahmaninovin teoksia. Hänen aikaisempi diskografiansa levy-yhtiön CPO kanssa keskittyy unohdettuihin romanttisiin säveltäjiin, kuten Hauseggeriin, Klughardttiin sekä hänen hollantilaisiin maanmiehiinsä Diepenbrockiin ja Wagenaar’iin, kuten myös Auber’n oopperaan La Muette de Portici.

Hermusille musiikki on olennainen osa elämää ja yhteiskuntaa. Hän pyrkii jatkuvasti laajentamaan perinteisen konserttiohjelmoinnin rajoja ja on ollut mukana lukuisissa innovatiivisissa projekteissa, kuten Ligeti-ohjelmassa “Lowlands”-rockfestivaalilla sekä Symphonic Cinema -hankkeissa (Mahler/Stravinsky). Hän oli myös palkittujen “Scratch”-konserttien ja Saksan ensimmäisten “Tweetfonie”-esitysten (52 kantaesitystä yhden päivän aikana) aloitteentekijä residenssinsä aikana International Kurt Weill -festivaalissa.

Hermus aloitti pianonsoiton kuusivuotiaana. Hän opiskeli pianoa Jacques de Tiègen johdolla Brabantin konservatoriossa ja orkesterinjohtoa Jac van Steenin ja Georg Frittschin oppilaana. Hän on intohimoisesti sitoutunut nuorten muusikoiden kouluttamiseen: hän toimii vierailevana professorina Amsterdamin konservatoriossa ja “National Master of Orchestral Conducting” -ohjelmassa, ja opettaa säännöllisesti Sibelius-Akatemiassa sekä Royal Northern College of Musicissa, joka nimitti hänet kunnianimellä ”Fellow” vuonna 2025 tunnustuksena hänen merkittävästä panoksestaan Pohjois-Englannin musiikkielämään. Lisäksi hän toimii Alankomaiden kansallisen nuoriso-orkesterin taiteellisena neuvonantajana.

Anna-Helena Hamann, Harppu

Anna-Helena Hamann (s. 2005) on suomalais-amerikkalainen harpisti. Hän aloitti harpunsoiton 8-vuotiaana Vantaan musiikkiopistossa ja jatkoi myöhemmin opintojaan Wisconsinissa, Yhdysvalloissa. Vuosina 2021–2023 Hamann opiskeli Sibelius-Akatemian nuorisokoulutuksessa. Tämän



jälkeen hän aloitti ammattiopintonsa Sibelius-Akatemiassa Päivi Severeiden johdolla. Vuosina 2020–2025 Hamannin opettajana on toiminut myös ranskalaiseen harppumusiikkiin erikoistunut harpisti Isabelle Perrin (Norges musikkhøgskole, Oslo). Kuluvan lukuvuoden Hamann viettää vaihto-opiskelijana Göteborgissa Högskolan för Scen och Musik -korkeakoulussa opettajanaan Erik Groenestein-Hendriks.

Nuoresta iästään huolimatta Hamann on osallistunut menestyksekkäästi useisiin eri maissa järjestettyihin kilpailuihin. Vuonna 2022 European Classical Music Awards -kilpailu valitsi hänet vuoden nuoreksi harpistiksi. Seuraavana vuonna hän voitti jaetun ensimmäisen sijan Helsinki Harp Festivalin Lilly Kajanus-Blenner -kilpailussa. Samana vuonna Pro Musica -säätio myönsi Hamannille yllätyksenä tulleen apurahan harppuopintoja sekä kilpailemista varten. Vuonna 2023 hänet kutsuttiin lisäksi Göteborgin harppufestivaalin Stars of Tomorrow -konsertin toiseksi nuoreksi tähdeksi. Viime kuussa Hamann sai jälleen kunnian soittaa nuorten lahjakkuuksien konsertissa, tällä kertaa Trondheimin kamarimusiikkifestivaaleilla. Tulevana kesänä hän esiintyy ensimmäisenä suomalaisena World Harp Congress

-tapahtuman maailman parhaita nuoria harpisteja esittelevässä Focus on Youth -konsertissa Torontossa.

Hamann kokee iloa ja kiitollisuutta saadessaan jakaa kuulijoilleen kokemuksen harppumusiikin kauneudesta. Esiintymisen lisäksi hän nauttii erityisesti opettamisesta ja esittelee mielellään harvinaista soitintaan sen tunnettuuden lisäämiseksi.

Tässä konsertissa kuultava Glieren harppukonsertto on Hamannin ensiesitys sinfoniaorkesterin solistina.

Sibelius-Akatemian sinfoniaorkesteri

Viulu 1

Evangelos Revithis, km
Julien Milhade
Elika Sultanova
Manuel Korhonen
Margrét Jónsdóttir
Anton Saraste
Emil Granlund
Erika Härö

Viulu 2

Lena Marie-puig, äj
Aaro Tulkki
Pauli Salminen
Viljami Kemppinen
Leonor Feliciano Santos
Rémi Cornus
Klara Leoson
Styliani Braliou

Alttoviulu

Ana Robles Galindo, äj
Pablo José Cierito Moreno
Veera Lönnblad
Ella-Sofia Anniina Järvinen
Vira Ivchenko, vieras
Vadim Grumeza, vieras

Sello

Liu Pöntinen, äj
Anna Pauksena
Pietro Carabba
Aino Erkinheimo
Eero Salervo
Anika Grieve

Kontrabasso

Martti Genevet, äj
Severi Huhdanpää
Niila Loponen
Venla Mustonen

Huilu

Marika Kostecka

Eero Punkari

Oboe

Anna Kliushina

Grace Mercer

Soniya Rakhmatullina

Joona Ruusula

Klarinetti

Rocco Barengi

Juuso Björkroth

Dario Scalabrini

Fagotti

Inés Bernabeu Rufete

Kaylyn McKeown

Käyrätorvi

Max Howling

Fiia Käsälä

Ilari Lahesmaa

Veera Mara

Trumpetti

Leonardo Friande

Ranja Salonen

Lyömäsoittimet

Jacob Aurell

Samuli Vehkavaara, äj

km = konserttimestari

äj = äänenjohtaja

Orkesterin valmennus

Pekka Kauppinen, viulu

Jakob Dingstad, alttoviulu

Lauri Kankkunen, sello

Anna Rinta-Rahko, kontrabasso

Petri Komulainen, puhaltaajat ja timpani

Sibelius-Akatemian orkesterituotantotiimi

Koulutusohjelmajohtaja, Musiikin johtaminen sekä orkesteri- ja kuorotoiminta: Kaisa Holopainen

Orkesteritoimintapäällikkö: Nina Lackman

Vastaava suunnittelija: Anna Rombach

Suunnittelija: Susanna Brandt

Koordinaattori ja käsiohjelman toimitus: Jaakko Kilpeläinen

Orkesterijärjestäjät: Jani Roppola, David Claudio ja Wanqiu Long

Nuotistonhoitaja: David Claudio

Tulevia konsertteja

Sibelius-Akatemian sinfoniaorkesteri & Petri Komulainen: Melankolian tanssi

Keskiviikko 12.11.2025 klo 19:00

Helsingin Musiikkitalon Paavo-sali

Vapaa pääsy

Sibelius-Akatemian sinfoniaorkesteri
Petri Komulainen, kapellimestari

Ohjelma:

Stravinsky: Petrushka

Sibelius: Sinfonia no. 1

Fuksiorkesteri & Petri Komulainen: Tarinoita

Torstai 27.11.2025 klo 19:00

Sibelius-Akatemian R-talon konserttisali

Vapaa pääsy

Sibelius-Akatemian fuksiorkesteri
Petri Komulainen, kapellimestari

Ohjelma:

Sibelius: En saga

Gheorghiu: A story of the Sun and the Moon

Grieg: Peer Gynt – Sarjat op. 46 ja op. 55